

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра загальної економічної теорії та економічної політики

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» за
бакалаврською програмою професійного спрямування «Публічне управління та
адміністрування» на тему:

**МІСЦЕВІ ФІНАНСИ В ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОГО
УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ**

Виконавець:

Студентка факультету фЕУП

Корак О.С. _____
/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

Макуха С.М. _____
/підпис/

ОДЕСА-2024

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Місцеві фінанси відіграють ключову роль у соціально-економічному розвитку територій та забезпеченні добробуту населення. Вони є невід'ємною складовою фінансової системи країни і тісно пов'язані з державними фінансами. Для ефективного функціонування місцевого самоврядування необхідне належне фінансове забезпечення, формування достатньої фінансової бази. В умовах децентралізації влади в Україні особливої ваги набуває дослідження проблем управління місцевими фінансами органами публічного управління та адміністрування. Це обумовлює актуальність обраної теми дослідження.

Мета дослідження полягає у поглибленні теоретичних засад місцевих фінансів та обґрунтуванні практичних рекомендацій щодо вдосконалення управління місцевими фінансами органами публічного управління та адміністрування на прикладі м. Одеси.

Завдання дослідження:

- дослідити теоретико-методологічні засади виникнення та функціонування місцевих фінансів;
- визначити особливості фінансових ресурсів місцевого самоврядування в Україні;
- розкрити інститут місцевого самоврядування у вітчизняному законодавстві;
- проаналізувати роль органів місцевого самоврядування в управлінні фінансами;
- оцінити місце місцевих бюджетів у системі місцевих фінансів;
- узагальнити зарубіжний досвід організації фінансів місцевих органів влади;
- проаналізувати місцеві бюджети на прикладі м. Одеси;
- оцінити ефективність використання фінансових ресурсів місцевими органами влади м. Одеси;

- обґрунтувати пропозиції щодо оптимізації управління фінансами міста Одеси.

Об'єктом дослідження є процес управління місцевими фінансами органами публічного управління та адміністрування.

Предметом дослідження виступають теоретичні, методологічні та прикладні аспекти управління місцевими фінансами міста Одеси.

Методи дослідження: теоретичне узагальнення, порівняння і систематизація (при дослідженні теоретичних засад місцевих фінансів); статистичний аналіз (при оцінці показників місцевих бюджетів м. Одеси); графічний (для наочного представлення результатів дослідження).

Інформаційну базу дослідження склали законодавчі та нормативно-правові акти України, дані Державної служби статистики України, звітність Одеської міської ради, монографічні дослідження та наукові публікації вітчизняних і зарубіжних авторів, інтернет-ресурси.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (66 найменувань) та 1 додатку. Загальний обсяг роботи становить 90 сторінок. Основний зміст викладено на 76 сторінках. Робота містить 9 таблиць, 18 рисунків.

Публікації. За результатами виконання кваліфікаційної роботи бакалавра опубліковано 2 статті:

1. Корака Л. Сучасні виклики для публічного управління та адміністрування в Україні. Науковий студентський вісник. Одеський національний економічний університет. Факультет економіки та управління підприємництвом. Кафедра загальної економічної теорії та економічної політики. 2024. № 7 С. 46-49.

2. Корака Л. Місцеві фінанси та фінансові ресурси місцевого самоврядування в Україні. Збірник матеріалів IV підсумкової науково-практичної студентської конференції ОНЕУ «Сучасні виклики економіки» 17 квітня 2024 р. ОНЕУ, ФЕУП. С. 139-141.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «Теоретико-методологічні засади виникнення та функціонування місцевих фінансів» було досліджено сутність, склад і роль місцевих фінансів у соціально-економічному розвитку регіонів; визначено особливості фінансових ресурсів місцевого самоврядування в Україні; розкрито інститут місцевого самоврядування у вітчизняному законодавстві.

У другому розділі «Управління місцевими фінансами» проаналізовано роль та повноваження органів місцевого самоврядування в управлінні фінансами; розкрито місце місцевих бюджетів у системі місцевих фінансів; досліджено основи організації фінансів місцевих органів влади у зарубіжних країнах.

У третьому розділі «Шляхи удосконалення функціонування місцевих фінансів міста Одеси» здійснено аналіз місцевих бюджетів на прикладі міста Одеси; проведено оцінку ефективності використання фінансових ресурсів місцевими органами влади; виявлено проблемні аспекти в управлінні місцевими фінансами та запропоновано шляхи оптимізації управління фінансами міста Одеси, зокрема за рахунок впровадження цифрових інструментів.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити висновки, основні з яких такі:

1. На основі узагальнення різних наукових підходів встановлено, що місцеві фінанси являють собою систему економічних відносин, пов'язаних з формуванням, розподілом і використанням фінансових ресурсів для виконання завдань і функцій, покладених на місцеві органи влади. Місцеві фінанси є основою фінансової автономії місцевого самоврядування та важливим інструментом державної політики соціально-економічного розвитку і вирівнювання територій. До складу місцевих фінансів входять місцеві бюджети, фінанси комунальних підприємств та місцеві запозичення. Місцевим фінансам властиві розподільча, контрольна і стимулююча функції.

2. Забезпечення місцевого самоврядування достатніми фінансовими ресурсами є необхідною умовою ефективного виконання покладених на нього

завдань. Фінансові ресурси місцевого самоврядування в Україні являють собою складну та багатокомпонентну систему. В розділі представлена їх розгорнута класифікація за різними ознаками, що дозволяє краще зрозуміти природу та особливості різних складових фінансових ресурсів місцевого самоврядування, оцінити їх роль у забезпеченні функціонування територіальних громад.

3. В період дії воєнного стану органи місцевого самоврядування здійснюють повноваження, надані їм не лише Конституцією України, але й спеціальним законодавством, яке регламентує правовий режим воєнного стану.

4. Управління фінансовими ресурсами на локальному рівні – це одна з ключових функцій, покладених на органи місцевого самоврядування. Саме вони відповідальні за створення та реалізацію бюджетів територіальних громад, розпоряджаються комунальною власністю, працюють над залученням інвестиційних коштів і стимулюють економічне зростання регіонів. В умовах фінансової децентралізації, коли суттєва частка владних повноважень і фінансових ресурсів була делегована на рівень місцевих громад, ефективне управління місцевими фінансами набуло особливої ваги та значущості.

5. Управління фінансами на місцях здійснюється передусім через місцеві бюджети, які є ключовим механізмом реалізації фінансової політики територіальних громад. Місцеві бюджети – це своєрідні фонди, де зосереджуються фінансові ресурси конкретної адміністративно-територіальної одиниці. Вони слугують фінансовим підґрунтям для здійснення органами місцевого самоврядування своїх функцій та повноважень. Загальний фонд місцевих бюджетів наповнюється з різних джерел, як власних надходжень, так і міжбюджетних трансфертів. Така диверсифікація доходів забезпечує фінансову спроможність місцевої влади виконувати покладені на неї обов'язки та вирішувати нагальні питання. Кошти місцевих бюджетів здебільшого витрачаються на фінансування повноважень органів місцевого самоврядування у різноманітних галузях, зокрема освіті, медицині, соціальному забезпеченні, житлово-комунальному секторі, розвитку місцевої інфраструктури тощо.

6. Специфіка формування доходів і видатків місцевих бюджетів у кожній державі зумовлена особливостями територіальної організації влади та

розподілом компетенцій між різними щаблями управління. Незважаючи на відмінності в устрої місцевих фінансів, що випливають з національної специфіки систем місцевого самоврядування та бюджетних взаємовідносин, у проаналізованих державах (Англія, Данія, Словенія, Польща) можна виокремити подібні стратегії щодо зміцнення фінансового фундаменту місцевих органів влади та оптимізації використання ресурсів місцевих бюджетів на користь територіальних громад.

7. Аналіз бюджету міста Одеси за 2019-2023 роки виявив нестабільність у виконанні доходної та видаткової частин, що вказує на необхідність удосконалення бюджетного планування та підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами. Динаміка доходів і видатків бюджету міста Одеси характеризується нерівномірністю та залежністю від зовнішніх факторів, що ускладнює процес управління місцевими фінансами та свідчить про потребу в забезпеченні більшої збалансованості та стійкості міського бюджету.

8. Аналіз структури видатків бюджету Одеси виявив проблемні моменти, зокрема значну підтримку комунальних підприємств та невідповідність структури видатків реальним потребам міста.

9. Управління фінансами міста Одеси стикається з низкою викликів, які потребують комплексного підходу до їх вирішення. Необхідно забезпечити стабільність бюджетних показників, оптимізувати структуру видатків, посилити контроль за діяльністю комунальних підприємств.

10. В таких умовах цифрові інструменти можуть стати дієвим механізмом підвищення ефективності, прозорості та відкритості місцевих фінансів. Серед конкретних заходів пропонуються впровадження різноманітних платформ, організація навчальних програм, забезпечення технічного оснащення та налагодження взаємодії з державними органами влади. Лише за умови подолання виявлених проблем та імплементації найкращих практик управління місцевими фінансами Одеса зможе досягти сталого розвитку.